

Svar

umhverfisráðherra við fyrirspurn Kolbrúnar Halldórsdóttur um mat á umhverfisáhrifum djúpborunar eftir jarðhita.

1. *Hvaða djúpborunarverkefni hafa verið tilkynnt Skipulagsstofnun frá því að ný lög um mat á umhverfisáhrifum tóku gildi árið 2000 og í hvaða tilfellum hefur Skipulagsstofnun úrskurðað að þau skuli háð mati á umhverfisáhrifum?*

Samkvæmt upplýsingum Skipulagsstofnunar hafa eftirfarandi framkvæmdir verið tilkynntar vegna matsskyldu skv. 6. gr. laga nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum:

- Borun rannsóknarholu við Trölladyngju á Reykjanesskaga. Ákvörðun Skipulagsstofnunar var að borunin skyldi ekki háð mati á umhverfisáhrifum.
- Rannsóknarboranir við Kröflu, Skútustaðahreppi. Ákvörðun Skipulagsstofnunar var að ef rannsóknarholur yrðu boraðar á Leirhnjúkssvæði og vestursvæði við Kröflu kynni það að hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og væri því háð mati á umhverfisáhrifum en ef rannsóknarholur yrðu boraðar á austursvæði og suðursvæði við Kröflu væri það ekki líklegt til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og skyldi því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.
- Borun tveggja rannsóknarhola á Hengilssvæði, Sveitarfélaginu Ölfusi. Ákvörðun Skipulagsstofnunar var að framkvæmdin væri ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldi því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.
- Borun rannsóknarholu við Þeistareyki, Aðaldælahreppi. Ákvörðun Skipulagsstofnunar var að framkvæmdin væri ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldi því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.
- Annar áfangi rannsóknarborana á Hellisheiði, Sveitarfélaginu Ölfusi. Ákvörðun Skipulagsstofnunar var að framkvæmdin væri ekki líkleg til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif og skyldi því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

2. *Hvaða djúpborunarverkefni voru háð mati á umhverfisáhrifum samkvæmt eldri lögum um mat á umhverfisáhrifum, nr. 63/1993?*

- Jarðvarmavirkjun í Bjarnarflagi, 40 MWe, og 132 kV háspennulína að Kröflustöð, Skútustaðahreppi.
- Jarðhitanýting á Reykjanesi. Borun rannsóknarholu og lagning vegar á Ölkelduhálsi.
- Borun rannsóknarholu í Grændal, Ölfusi, lagning vegar, gerð borstæðis og borframkvæmd.

3. *Hverjar hafa verið niðurstöður mats á umhverfisáhrifum í þeim tilfellum sem það hefur farið fram?*

- Jarðvarmavirkjun í Bjarnarflagi, 40 MWe, og 132 kV háspennulína að Kröflustöð. Niðurstaða mats á umhverfisáhrifum var að fram þyrfti að fara frekara mat.

- Jarðhitanýting á Reykjanesi. Niðurstaða mats á umhverfisáhrifum var að fallist var með skilyrðum á nýtingu orku og förgun affallsvatns úr borholu 9 og 10 og borun innan núverandi iðnaðarsvæðis. Frekara mat skyldi fara fram á jarðnýtingu á Reykjanesi umfram framangreint.
- Ölkelduháls, borun rannsóknarholu og lagning vegar. Fallist var á framkvæmdina með skilyrðum.
- Borun rannsóknarholu í Grændal, Ölfusi, lagning vegar, gerð borstæðis og borframkvæmd. Fallist var á framkvæmdina með skilyrði varðandi rannsóknarholu á borstað A í 85 m hæð yfir sjávarmáli á áreyrum. Ráðast skyldi í frekara mat á borun rannsóknarholu í Grændal, lagningu vegar og gerð borstæðis.

4. *Hefur verið leitað áhlits Náttúruverndar ríkisins um þau djúpbórnarverkefni sem Skipulagsstofnun hefur fjallað um og hver hafa sjónarmið stofnunarinnar verið samanborið við úrskurði Skipulagsstofnunar?*

Náttúruvernd ríkisins er lögbundinn umsagnaraðili við mat á umhverfisáhrifum framkvæmda samkvæmt lögum nr. 44/1999, um náttúruvernd. Leitað hefur verið umsagnar stofnunarinnar um allar framkvæmdir sem háðar eru mati á umhverfisáhrifum skv. 1. viðauka við lög nr. 106/2000, um mat á umhverfisáhrifum, og einnig hefur umsagnar verið leitað um matsskyldu framkvæmda sem falla undir 2. viðauka sömu laga.

Hvað varðar framkvæmdir, þ.e. djúpbóranir, sem háðar eru mati á umhverfisáhrifum skv. 1. viðauka hefur verið samræmi milli sjónarmiða Náttúruverndar ríkisins og úrskurða Skipulagsstofnunar. Hvað varðar tilkynningarskyldar framkvæmdir skv. 2. viðauka hefur afstaða Náttúruverndar ríkisins í tveimur tilfellum af fimm og að hluta í einu verið önnur en niðurstaða Skipulagsstofnunar. Í þeim tilvikum taldi Náttúruvernd ríkisins að viðkomandi framkvæmdir ættu að vera háðar mati á umhverfisáhrifum en ákvörðun Skipulagsstofnunar var að svo skyldi ekki vera. Þær framkvæmdir sem hér um ræðir eru:

- Borun rannsóknarholu við Trölladyngju. Náttúruvernd ríkisins taldi að borun rannsóknarholu við Trölladyngju gæti haft í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og ætti að vera háð mati á umhverfisáhrifum samkvæmt lögum nr. 106/2000. Skipulagsstofnun komst hins vegar að þeirri niðurstöðu að framkvæmdin hefði ekki í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldi ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Náttúruvernd ríkisins kærði þann úrskurð til umhverfisráðherra sem staðfesti úrskurð Skipulagsstofnunar með breytingum.
- Boranir á Kröflusvæðinu. Náttúruvernd ríkisins mat málin svo að rannsóknarboranir við Kröflu hefðu í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldu háðar mati samkvæmt lögum nr. 106/2000, og að líta yrði á allar framkvæmdir við Kröflusvæðið í samhengi. Skipulagsstofnun taldi að borun rannsóknarhola á Leirhnjúkssvæði og vestursvæði kynnu að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldu því háðar mati á umhverfisáhrifum en borun rannsóknarhola við Kröflu á austursvæði og suðursvæði væru ekki líklegar til þess að hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og skyldu því ekki háðar mati á umhverfisáhrifum.
- Þeistareykir. Náttúruvernd ríkisins taldi að framkvæmdir ættu að vera háðar mati á umhverfisáhrifum en niðurstaða Skipulagsstofnunar var sú að borun rannsóknarholu væri ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skyldi því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

5. *Eru einhverjar umsóknir um leyfi til djúpbórunar óafgreiddar um þessar mundir?*

Að svo miklu leyti sem djúpbóranir eru leyfisskyldar í tengslum við löggjöf sem heyrir undir umhverfissráðuneyti er um að ræða náttúruverndarlög, nr. 44/1999. Náttúruvernd ríkisins er leyfisveitandi fyrir framkvæmdum á friðlýstum svæðum og því þarf leyfi stofnunarinnar fyrir djúpbórunum innan þeirra. Samkvæmt upplýsingum Náttúruverndar ríkisins liggja ekki fyrir hjá stofnuninni neinar óafgreiddar umsóknir um djúpbóranir á friðlýstum svæðum. Samkvæmt lögum nr. 57/1998, um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu, þarf að sækja um rannsóknarleyfi til iðnaðarráðherra vegna rannsókna á jarðhitasvæðum og skal leita umsagnar umhverfissráðuneytis áður en leyfi er veitt. Ráðuneytinu er kunnugt um að bæði Hitaveita Suðurnesja og Orkuveita Reykjavíkur hafa sótt um rannsóknarleyfi á Brennisteinsfjallasvæðinu en þær hafa ekki verið afgreiddar enn. Iðnaðarráðuneyti hefur nú þegar leitað eftir umsögn umhverfissráðuneytis um umsóknir um rannsóknarleyfi á Brennisteinsfjallasvæðinu. Umhverfissráðuneyti leitaði eftir umsögnum Náttúruverndar ríkisins og liggja þær fyrir og er málið til umfjöllunar í ráðuneytinu. Iðnaðarráðuneyti hefur ekki gefið út rannsóknarleyfi til Orkuveitu Reykjavíkur.

6. *Hvernig hefur verið staðið við verndarákvæði 37. gr. náttúruverndarlaga, nr. 44/1999, í þeim tilfellum sem heimiluð hefur verið djúpbórun eftir jarðhita?*

Samkvæmt 37. gr. laga um náttúruvernd skulu eftirfarandi jarðmyndanir og vistkerfi njóta sérstakrar verndar og skal forðast röskun þeirra eins og kostur er:

- a. eldvörp, gervigígar og eldhraun,
- b. stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að stærð eða stærri,
- c. mýrar og flóar, 3 hektarar að stærð eða stærri,
- d. fossar, hverir og aðrar heitar uppsprettur, svo og hrúður og hrúðurbreiður, 100 m² að stærð eða stærri,
- e. sjávarfitjar og leirur.

Framkvæmdir sem tengjast rannsóknarborunum hafa haft áhrif á eldhraun og eldvörp og fyrirhugaðar framkvæmdir munu í einhverjum tilvikum raska eldhraunum, þ.e. hraunum frá nútíma.

Náttúruvernd ríkisins hefur fjallað um þær boranir sem falla undir lög um mat á umhverfisáhrifum og raskað hafa eldhraunum/eldvörpum. Um er að ræða borun rannsóknarholu við Trölladyngju, rannsóknarhola á Hellsheiði og rannsóknarboranir við Þeistareyki en í þessum tilvikum er um að ræða lagningu vegar yfir nútímahraun og efnistöku úr gíg í tengslum við rannsóknarholu við Trölladyngju. Í þessum tilvikum hefur verið leitast við að forðast röskun jarðmyndana og vistkerfa eins og kostur er. Við boranir sem ekki eru háðar mati á umhverfisáhrifum hefur í flestum tilfellum ekki verið haft samráð við Náttúruvernd ríkisins og því liggja ekki fyrir upplýsingar um rask sem orðið hefur vegna þeirra framkvæmda.